

Centraal Bureau voor de Statistiek

*Centrum voor Beleidsstatistiek
Voorburg*

65-plussers in de bijstand

Mathilda Copinga en Dennis Lanjouw

Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Projectnummer: CBO-202610

BPA-nummer: 1416-03-CBO

Datum: 20 juni 2003

Verklaring der tekens

.	= gegevens ontbreken
*	= voorlopig cijfer
x	= geheim
–	= nihil
0 (0,0)	= het getal is kleiner dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	= een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
15–24	= 15 tot en met 24

In geval van afronding kan het voorkomen dat de som van de aantallen afwijkt van het totaal.

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	5
1.1	Reikwijdte van de Abw	5
1.2	Aanleiding en doel van het onderzoek	6
1.3	Opzet van het onderzoek	6
2.	Resultaten	7
2.1	Personen met een Abw-uitkering	7
2.2	Gemiddelde bijstandsuitkering per gemeente	9
2.3	Uitgekeerd bijstandsbedrag per gemeente	11
3.	Technische toelichting	13
3.1	Beschrijving van bronnen en methoden	13
3.2	Lijst van begrippen en definities	15
	Literatuur	16
	Bijlage 1: Tabellenset	17
	Bijlage 2: Samenvatting koppelingsresultaten	23

65-PLUSSERS IN DE BIJSTAND

Samenvatting: Vanaf 1997 tot en met 2001 is het totale aantal personen met een bijstandsuitkering gedaald van 451 duizend tot 342 duizend. In dezelfde periode is het aantal 65-plussers met een bijstandsuitkering gestegen van 14 duizend tot 20 duizend. Deze groep bestaat voor een groot deel uit allochtonen. In de vier grote steden is het aandeel allochtonen in deze groep zelfs meer dan 90 procent.

Het totaal uitgekeerde bedrag aan Abw'ers van 65 jaar en ouder is van 1997 tot en met 2001 toegenomen van 3,8 miljoen euro tot 7,4 miljoen euro. Allochtonen ontvangen gemiddeld een hoger bedrag dan autochtonen. De gemiddelde bijstandsuitkering van autochtonen is procentueel meer gestegen dan die van allochtonen.

Trefwoorden: Abw, 65-plussers

1. Inleiding

1.1 Reikwijdte van de Abw

Uitgangspunt van de Algemene bijstandswet (Abw) is dat iedereen zoveel mogelijk in zijn eigen onderhoud moet voorzien. Wie hier niet toe in staat is en ook geen beroep kan doen op een andere wet of sociale voorziening, komt in aanmerking voor bijstand. Bijstand wordt niet verstrekt aan individuele personen, maar aan een huishouden. Daarom wordt bij het bepalen van de hoogte van een bijstandsuitkering gekeken naar het inkomen en vermogen van een huishouden (ZZW, 1997-2001).

Vanaf 15 tot en met 64 jaar bouwt iedere inwoner van Nederland rechten op in het kader van de AOW (Algemene ouderdomswet). Voor elk jaar dat de pensioengerechtigde tussen het 15de en 65ste jaar niet verzekerd is geweest, bijvoorbeeld omdat deze persoon een aantal jaar in het buitenland woont, wordt op het ouderdomspensioen gekort. Personen van 65 jaar of ouder die onvolledige AOW-rechten hebben en daarnaast geen aanvullend inkomen en beperkt vermogen hebben, komen in aanmerking voor bijstand.

Voor personen in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar die een Abw-uitkering ontvangen, zijn diverse reïntegratie-instrumenten ontwikkeld. Er is sprake van een actief beleid om deze personen te helpen zelf in hun eigen levensonderhoud te voorzien. Mede daarom is het aantal bijstandsgerechtigden in de periode van 1997 tot 2001 voortdurend gedaald.

Voor personen van 65 jaar en ouder is reïntegratie niet van toepassing. Door hoofdzakelijk demografische ontwikkelingen is het aantal bijstandsgerechtigden van deze groep in de periode van 1997 tot 2001 toegenomen.

1.2 Aanleiding en doel van het onderzoek

Na de invoering van de WWB (Wet Werk en Bijstand) zullen de uitgaven in verband met Abw-uitkeringen volledig gebudgetteerd worden. Vooraf krijgen de gemeenten een budget toegewezen dat bepaald wordt op basis van objectieve (beleidsvrije) factoren. De verwachting is dat hierdoor gemeenten gestimuleerd worden om een efficiënt reïntegratiebeleid te voeren, omdat de daling van de bijstandsuitgaven als gevolg van het gevoerde beleid nu voor 100% ten goede komt aan de gemeente.

Voor de groep bijstandsgerechtigden van 65 jaar en ouder is budgettering op basis van objectieve factoren niet logisch aangezien op deze groep geen reïntegratiebeleid toegepast wordt. Voor deze groep is een ander systeem nodig.

Daarom wil het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid inzicht in de deelpopulatie van bijstandsgerechtigden die 65 jaar en ouder zijn. Het gaat hierbij om de omvang van de groep, de gemiddelde uitkering en de hiermee gepaard gaande kosten. Van belang is de ontwikkeling in de tijd en eventuele verschillen tussen gemeenten.

1.3 Opzet van het onderzoek

Voor het onderzoek naar de Abw-uitkeringen die aan 65-plussers worden verstrekt, is gebruik gemaakt van integrale jaarbestanden uit de periode 1997–2001. Deze jaarbestanden zijn samengesteld uit maandbestanden die de gemeenten rechtstreeks aan het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) leveren.

In de jaarbestanden is een selectie gemaakt van de personen met periodieke bijstand. Bijzondere bijstand wordt buiten beschouwing gelaten. Het totale uitkeringsbedrag per gemeente en de gemiddelde uitkeringshoogte per gemeente zijn alleen berekend op de populatie 65-plussers.

De uitkomsten worden op twee verschillende manieren beschreven. In de eerste plaats worden een aantal kruistabellen gepresenteerd. Hierbij worden de gegevens van heel Nederland gepresenteerd of worden de gegevens afgezet tegen de gemeentegrootte. Daarnaast worden de kengetallen per gemeente omschreven met behulp van verschillende verdelingsmaten. De eenheid is dus de gemeente. Hierbij tellen kleine gemeenten even zwaar als grote gemeenten.

In paragraaf 2 worden de resultaten van het onderzoek op deze twee manieren beschreven. Eerst wordt gekeken naar de aantallen personen in de Abw en in het bijzonder naar de 65-plussers in de Abw. Vervolgens wordt de uitkeringshoogte nader bekeken en ten slotte gaan we in op het totaal uitgekeerde bedrag aan 65-plussers in de Abw.

Paragraaf 3 geeft een technische toelichting op het onderzoek, waarin de methode en bronnen van het onderzoek worden beschreven. Daarnaast is een begrippenlijst opgenomen. Bijlage 1 bevat een aanvullende tabellenset. De jaarbestanden zijn gekoppeld aan de gemeentelijke basisadministratie (GBA) om informatie over de herkomstgroepering van personen toe te voegen. Bijlage 2 geeft de resultaten hiervan weer.

2. Resultaten

2.1 Personen met een Abw-uitkering

In de periode van 1997 tot en met 2001 is het aantal personen met een bijstandsuitkering ieder jaar gedaald. Het aantal 65-plussers met een bijstandsuitkering is daarentegen in dezelfde periode ieder jaar gestegen. De grootste groep 65-plussers met een Abw-uitkering wordt gevormd door de eerste generatie niet-westerse allochtonen.

Staat 1

Abw'ers per jaar naar herkomstgroepering en generatie

	Totaal	Personen van 65 jaar en ouder					
		Totaal	Allochtoon	Westers allochtoon		Niet-Westers allochtoon	
				1e generatie	2e generatie	1e generatie	2e generatie
	<u>x 1 000</u>						
1997	451	14 030	11 250	2 210	220	8 790	20
1998	412	15 190	12 250	2 380	240	9 630	10
1999	381	17 350	13 760	2 540	280	10 930	10
2000	354	18 660	15 260	2 670	300	12 280	10
2001	342	20 170	16 760	2 830	310	13 620	20

De aantallen Abw'ers per gemeente vertonen hetzelfde beeld; het gemiddelde aantal Abw'ers per gemeente daalt terwijl het gemiddelde aantal 65-plussers met een bijstandsuitkering stijgt. In staat 2 zien we verder dat de verdeling van de Abw'ers over de gemeenten erg scheef is. Dat valt natuurlijk te verwachten omdat de gemeenten nu eenmaal niet uit evenveel inwoners bestaan, zie staat 11 in de technische toelichting. Dit zien we vooral door de waarde van het derde kwartiel¹ te vergelijken met het gemiddelde. Het gemiddelde ligt in alle jaren ruim boven de waarde van het derde kwartiel.

¹ De waarde bij het derde kwartiel geeft aan dat 75 procent van de gemeenten onder die waarde zit en 25 procent daarboven.

Staat 2**Aantal personen met Abw per gemeente**

	1997	1998	1999	2000	2001
Totaal					
Gemiddelde	920	840	780	720	700
1e kwartiel	100	90	80	80	70
Mediaan	210	200	180	170	160
3e kwartiel	490	450	400	380	370
65 Jaar en ouder					
Gemiddelde	30	30	40	40	40
1e kwartiel	0	0	0	0	0
Mediaan	0	10	10	10	10
3e kwartiel	10	20	20	20	20
65 Jaar en ouder, allochtoon					
Gemiddelde	20	30	30	30	30
1e kwartiel	0	0	0	0	0
Mediaan	0	0	0	0	0
3e kwartiel	10	10	10	10	20

In staat 3 worden, wederom per gemeente, de aantallen 65-plussers met een bijstandsuitkering gerelateerd aan de totale aantallen personen met een bijstandsuitkering. Hier zien we weer dat het relatieve aandeel van de 65-plussers toeneemt. Het aandeel allochtone 65-plussers met een bijstandsuitkering zien we per gemeente ook toenemen.

Staat 3**Aandeel 65-plussers met Abw per gemeente**

	1997	1998	1999	2000	2001
	<i>in % van aantal Abw'ers</i>				
65 Jaar en ouder					
1e kwartiel	1,1	1,5	1,8	2,0	2,4
Mediaan	2,2	2,8	3,3	3,7	4,2
3e kwartiel	3,2	4,0	4,7	5,5	6,0
	<i>in % van aantal Abw'ers van 65 jaar en ouder</i>				
65 Jaar en ouder, allochtoon					
1e kwartiel	40,0	42,9	33,3	50,0	50,0
Mediaan	71,4	72,7	72,2	75,0	75,5
3e kwartiel	89,0	88,9	87,9	89,4	90,2

In staat 4 staan de aantallen Abw'ers naar gemeentegrootte. Hier zien we dat met name de vier grote steden een relatief groot aandeel allochtone 65-plussers in de bijstand hebben.

Staat 4
Abw'ers naar gemeentegrootte en jaar

	1997	1998	1999	2000	2001
<i>x 1 000</i>					
Totaal					
Minder dan 20 000 inwoners	33	30	27	25	24
20 000 - 100 000 inwoners	161	146	134	124	121
100 000 - 250 000 inwoners	107	97	89	83	80
250 000 inwoners of meer	150	139	131	122	118
65-Plussers					
Minder dan 20 000 inwoners	0,6	0,7	0,8	0,9	0,9
20 000 - 100 000 inwoners	4,4	4,9	5,4	5,7	6,2
100 000 - 250 000 inwoners	2,7	3,1	4,0	4,3	4,5
250 000 inwoners of meer	6,3	6,5	7,2	7,9	8,6
65-Plussers allochtoon					
Minder dan 20 000 inwoners	0,4	0,5	0,5	0,6	0,7
20 000 - 100 000 inwoners	3,4	3,7	4,1	4,5	5,0
100 000 - 250 000 inwoners	2,1	2,4	2,7	3,0	3,4
250 000 inwoners of meer	5,6	5,9	6,6	7,3	8,0
<i>in % van aantal Abw'ers</i>					
65-Plussers					
Minder dan 20 000 inwoners	1,9	2,5	2,9	3,5	3,9
20 000 - 100 000 inwoners	2,7	3,3	4,0	4,6	5,1
100 000 - 250 000 inwoners	2,5	3,2	4,4	5,1	5,6
250 000 inwoners of meer	4,2	4,7	5,5	6,5	7,3
<i>in % van aantal Abw'ers van 65 jaar en ouder</i>					
65-Plussers allochtoon					
Minder dan 20 000 inwoners	66,4	64,0	63,3	66,3	70,0
20 000 - 100 000 inwoners	76,7	75,9	74,9	79,3	80,5
100 000 - 250 000 inwoners	78,0	77,2	68,6	71,5	75,6
250 000 inwoners of meer	90,1	90,9	92,0	92,5	92,9

2.2 Gemiddelde bijstandsuitkering per gemeente

Voor elke gemeente is de gemiddelde hoogte van de bijstandsuitkering op maandbasis berekend van alle personen van 65 jaar of ouder in die gemeente die een Abw-uitkering ontvangen. Daarnaast is dit apart berekend voor autochtonen en allochtonen. Van deze gegevens zijn in staat 5 een aantal verdelingsmaten gegeven.

In 1997 verleende de helft van de gemeenten een gemiddelde uitkering lager dan 265 euro, in 2001 is dit bedrag gestegen tot 375 euro. De allochtonen krijgen gemiddeld een hogere uitkering dan de autochtonen. In 2001 verstreekte een kwart van de gemeenten de autochtonen een gemiddelde uitkering van meer dan 290 euro, terwijl voor de allochtonen dit in driekwart van de gemeenten het geval was.

Opvallend is de daling van de gemiddelde bijstandsuitkering voor autochtonen in 1999. Voor allochtonen neemt de gemiddelde uitkering wel toe.

Staat 5**Gemiddelde Abw-uitkering per maand van personen van 65 jaar en ouder per gemeente**

	1997	1998	1999	2000	2001
<i>euro</i>					
Totaal					
1e kwartiel	150	200	195	230	280
Mediaan	265	320	320	340	375
3e kwartiel	370	420	415	435	475
Autochtonen					
1e kwartiel	–	–	–	–	–
Mediaan	90	120	105	140	165
3e kwartiel	190	245	220	250	290
Allochtonen					
1e kwartiel	115	165	175	235	290
Mediaan	295	350	355	380	415
3e kwartiel	415	475	485	505	545

In staat 6 is de gemiddelde hoogte van de bijstandsuitkering afgezet tegen de gemeentegrootte. Ook hier is direct duidelijk dat de gemiddelde uitkering van allochtonen hoger ligt dan van autochtonen. De gemiddelde hoogte van de bijstandsuitkering is in 2001 het laagst bij de middelgrote gemeenten (100 duizend tot 250 duizend inwoners). Allochtonen ontvangen de laagste bijstandsuitkering in de vier grote steden.

In 1999 is de gemiddelde hoogte van de Abw-uitkering gedaald, behalve in de vier grote steden. De daling is bij de autochtonen sterker dan bij de allochtonen. In de kleine gemeenten neemt de gemiddelde uitkering van de allochtonen zelfs iets toe. Alle overige jaren in de onderzochte periode laten een stijging van de gemiddelde uitkering zien.

Staat 6**Gemiddelde Abw-uitkering per maand van personen van 65 jaar en ouder naar gemeentegrootte**

	1997	1998	1999	2000	2001
<i>euro</i>					
Totaal					
Minder dan 20 000 inwoners	310	335	330	350	405
20 000 - 100 000 inwoners	310	350	340	370	400
100 000 - 250 000 inwoners	295	340	290	310	350
250 000 inwoners of meer	250	290	310	325	360
Autochtonen					
Minder dan 20 000 inwoners	190	205	185	205	260
20 000 - 100 000 inwoners	170	195	165	215	230
100 000 - 250 000 inwoners	175	190	115	125	145
250 000 inwoners of meer	140	160	200	195	225
Allochtonen					
Minder dan 20 000 inwoners	375	415	420	420	470
20 000 - 100 000 inwoners	350	405	400	415	440
100 000 - 250 000 inwoners	330	385	375	385	415
250 000 inwoners of meer	260	305	320	335	370

Een allochtoon wordt gerekend tot de tweede generatie als hij zelf in Nederland geboren is en als ten minste één van diens ouders in het buitenland geboren is. Tweede generatie allochtonen zullen dus gemiddeld langer dan eerste generatie allochtonen in de leeftijdsperiode van 15 tot 64 jaar in Nederland wonen. Vanuit dat oogpunt lijkt het logisch dat de gemiddelde uitkeringshoogte van tweede generatie allochtonen lager is dan de gemiddelde uitkering van eerste generatie allochtonen.

Staat 7 laat de gemiddelde hoogte van de Abw-uitkering per huishouden zien naar herkomstgroepering en generatie. Hieruit blijkt inderdaad dat tweede generatie allochtonen over het algemeen een lagere gemiddelde uitkering ontvangen dan eerste generatie allochtonen.

Staat 7

Gemiddelde Abw-uitkering per maand van personen van 65 jaar en ouder naar herkomstgroepering en generatie

	Totaal	Allochtoon	Westers allochtoon		Niet-Westers allochtoon	
			1e generatie	2e generatie	1e generatie	2e generatie
	<i>euro</i>					
1997	275	305	355	150	295	155
1998	315	350	405	185	345	275
1999	315	360	405	160	355	280
2000	335	370	410	190	365	310
2001	365	400	435	195	400	335

2.3 Uitgekeerd bijstandsbedrag per gemeente

Het totaal uitgekeerde bedrag van bijstandsuitkeringen aan 65-plussers per gemeente is bekeken aan de hand van een aantal verdelingsmaten, zie staat 8. In 1997 was een kwart van de gemeenten minder dan 400 euro per maand kwijt aan Abw-uitkeringen aan 65-plussers. In 2001 is dit opgelopen tot ongeveer 800 euro. Ook een kwart van de gemeenten keert in deze jaren meer dan 4 duizend in 1997 en meer dan 7,3 duizend euro in 2001 uit aan bijstandsuitkeringen.

Als we vervolgens de verandering van de kosten in de periode 1997-2001 bekijken, valt onmiddellijk op dat van minimaal een kwart van de gemeenten de kosten niet toenemen en in 1999 zelfs afnemen.

Staat 8**Totaal uitgekeerd bedrag per gemeente aan Abw'ers van 65 jaar en ouder**

	1997	1998	1999	2000	2001
<i>1 000 euro</i>					
1e kwartiel	0,4	0,5	0,6	0,7	0,8
Mediaan	1,2	1,5	1,7	1,9	2,5
3e kwartiel	4,0	5,3	5,5	6,0	7,3
<i>% verandering t.o.v. voorgaand jaar</i>					
1e kwartiel		0,0	-5,2	0,0	0,0
Mediaan		22,1	3,1	5,6	12,4
3e kwartiel		40,6	18,0	24,1	31,9

In staat 9 wordt het totaal uitgekeerde bedrag van bijstandsuitkeringen onderverdeeld naar gemeentegrootte. In staat 4 zagen we al dat de vier grote steden (meer dan 250 duizend inwoners) veel allochtone 65-plussers in de bijstand hebben. In onderstaande staat is duidelijk dat deze groep steden het meeste uitkeert. Voor alle gemeentegroottes is het uitgekeerde bedrag in de getoonde periode toegenomen. De procentueel grootste toename vond plaats bij de vier grote steden.

Staat 9**Totaal uitgekeerd bedrag aan Abw'ers van 65 jaar en ouder naar gemeentegrootte**

	1997	1998	1999	2000	2001
<i>1 000 euro</i>					
Minder dan 20 000 inwoners	191	246	256	297	375
20 000 - 100 000 inwoners	1 316	1 679	1 834	2 087	2 424
100 000 - 250 000 inwoners	789	1 031	1 150	1 306	1 544
250 000 inwoners of meer	1 535	1 867	2 231	2 542	3 051

Het totaal uitgekeerde bedrag aan niet-westerse eerste generatie allochtonen is veruit het grootst (zie staat 10). De groep bestaat voornamelijk uit gastarbeiders die in de jaren '60 en '70 naar Nederland gekomen zijn, die een AOW-gat hebben en daarnaast ook nauwelijks pensioen opgebouwd hebben. Het uitgekeerde bedrag aan deze groep neemt in de periode van 1997 tot 2001 toe van 68 procent van het totale budget voor 65-plussers in 1997 tot 74 procent in 2001. In aantal neemt deze groep in dezelfde periode toe van 63 tot 68 procent van het aantal 65-plussers met een Abw-uitkering.

Staat 10**Totaal uitgekeerd bedrag aan Abw'ers van 65 jaar en ouder naar herkomstgroepering en generatie**

	Totaal	Allochtoon	Westers allochtoon		Niet-Westers allochtoon	
			1e generatie	2e generatie	1e generatie	2e generatie
<i>1 000 euro</i>						
1997	3832	3429	784	33	2608	4
1998	4823	4315	957	43	3312	3
1999	5472	4934	1024	47	3861	3
2000	6232	5653	1099	56	4494	3
2001	7393	6744	1230	60	5448	5

3. Technische toelichting

3.1 Beschrijving van bronnen en methoden

Bronnen

Voor de jaren 1997 tot en met 2001 zijn integrale bestanden aanwezig binnen het (CBS) met daarin gegevens over Abw-uitkeringen. Deze jaarbestanden zijn samengesteld uit maandbestanden die de gemeenten rechtstreeks aan het CBS leveren. De eenheid in de jaarbestanden is een uitkering aan een persoon en eventuele partner over een aaneengesloten periode in een en dezelfde gemeente. Een record representeert dus een uitkering, niet een persoon. Een persoon kan met meerdere records (uitkeringen) in het bestand voorkomen.

Het jaarbestand bevat alle algemeen periodieke bijstandsuitkeringen en bijzondere bijstandsuitkeringen die incidenteel worden verstrekt. Deze uitkeringen kunnen zowel aan thuiswonenden als aan eldersverzorgenden worden verstrekt.

De jaarbestanden bevatten geen gegevens over de herkomstgroepering en generatie. Hiervoor zijn de jaarbestanden gekoppeld aan de gemeentelijke basisadministratie (GBA). Een verslag van de koppeling is te vinden in bijlage 2. Uit dit verslag blijkt dat van alle jaarbestanden ten minste 98 procent of meer van de personen teruggevonden kon worden in de GBA.

Populatie

In dit onderzoek zijn de algemeen periodieke bijstandsuitkeringen aan thuiswonenden bekeken. Op één moment kan een persoon slechts één algemeen periodieke bijstandsuitkering ontvangen. Door het standgegeven van 31 december te nemen, is het bestand op persoonsniveau gebracht. In de uitkomsten worden steeds de kenmerken van de aanvrager getabelleerd en niet van de eventuele partner.

Er wordt gekeken naar de bijstandsuitkering van 65-plussers. De populatie 65-plussers bestaat uit alle personen die in december van het betreffende jaar 65 jaar of ouder zijn. Het totaal uitgekeerde bedrag per gemeente en de gemiddelde uitkeringshoogte zijn alleen berekend op de populatie 65-plussers.

Bedragen

Voor het bepalen van het totaal uitgekeerde bedrag per gemeente en de gemiddelde uitkeringshoogte is het bijstandsbedrag van december genomen. Voor een deel van de personen² lag het uitgekeerde bedrag boven het normbedrag; de maximale uitkering die voor de persoon in die situatie uitgekeerd kan worden. Deze bedragen zijn afgekapt op het normbedrag.

Voor een ander klein deel van de populatie (minder dan 1%) is het uitgekeerde bedrag onbekend. Voor hen is het uitgekeerde bedrag op 0 gezet. Voor de overige variabelen zijn de aantallen onbekend niet meegenomen bij het tabelleren. Deze zijn in alle gevallen klein.

Gemeentelijke herindelingen

Voor elk van de jaarbestanden zijn gegevens per gemeente berekend. Om vergelijkingen door de jaren heen te kunnen maken per gemeente, zijn alle gemeenten ingedeeld naar de gemeentelijke indeling zoals deze op 1 januari 2003 geldt. Op deze manier kan voor elke gemeente in 2003 teruggekeken worden naar de situatie van 1997 tot 2001, zonder dat deze door gemeentelijke herindelingen verstoord worden. Er is geen rekening gehouden met grenscorrecties.

Voor de gemeentegrootte wordt ook uitgegaan van de situatie op 1 januari 2003. Onderstaande staat geeft aan hoe de vulling van de gemeenten over de verschillende klassen is.

Staat 11

Aantal gemeenten per grootteklasse

Minder dan 20 000 inwoners	250
20 000 - 100 000 inwoners	214
100 000 - 250 000 inwoners	21
250 000 inwoners of meer	4

Uitkomsten

Om de gegevens per gemeente overzichtelijk te presenteren is ervoor gekozen om een aantal verdelingsmaten te publiceren. Bij het berekenen van deze verdelingsmaten zijn de uitkomsten niet gewogen. Dit betekent dat een grote gemeente evenveel invloed op de verdeling heeft als een kleine gemeente.

Om het verschil van grote en kleine gemeenten op de onderzoeksvariabelen inzichtelijk te maken, zijn daarnaast een aantal gegevens naar gemeentegrootte getabelleerd. In de tekst wordt een selectie van de uitkomsten gepresenteerd. Een aanvullende tabellenset wordt in bijlage 1 weergegeven.

Afronding

In de staten en tabellen worden absolute aantallen op tientallen nauwkeurig weergegeven. De totaal uitgekeerde bedragen worden op duizendtallen nauwkeurig weergegeven en de uitkeringshoogte is afgerond op vijftallen euro's. Rij- en kolomtotalen komen hierdoor niet altijd overeen met de som van de rij- en kolomelementen.

² Ongeveer 10% van de populatie, waarbij een verschil van meer dan 6 euro in ongeveer 3% van de gevallen voorkwam.

3.2 Lijst van begrippen en definities

Abw – Algemene bijstandswet

Allochtonen – zie *Herkomstgroepering*.

AOW – Algemene Ouderdomswet

Autochtonen – zie *Herkomstgroepering*.

GBA – Gemeentelijke Basisadministratie

Herkomstgroepering – De herkomstgroepering van een persoon wordt vastgesteld aan de hand van diens geboorteland en dat van zijn ouders. Deze gegevens zijn te vinden in de GBA.

Tot de *autochtonen* worden gerekend: personen die in Nederland geboren zijn en waarvan ook de beide ouders Nederland als geboorteland hebben, alsmede personen die in het buitenland geboren zijn en waarvan de ouders allebei in Nederland geboren zijn.

Alle overige personen zijn *allochtonen*. Samengevat zijn dit dus personen waarvan minstens één ouder in het buitenland geboren is. Als deze persoon in het buitenland geboren is, is er sprake van een *1e generatie* allochtoon. Als deze persoon in Nederland geboren is (waarvan dus één of beide ouders in het buitenland geboren is), is er sprake van een *2e generatie* allochtoon.

Bij allochtonen wordt nog onderscheid gemaakt naar land van herkomst. Van een in het buitenland geboren allochtoon is het geboorteland tevens land van herkomst. Als de allochtoon in Nederland geboren is maar diens moeder in het buitenland, is het geboorteland van de moeder land van herkomst. Als echter de moeder ook in Nederland is geboren, is het geboorteland van de vader herkomstland.

Voor de tabellen worden de volgende herkomstgroeperingscategorieën onderscheiden:

- Autochtonen.
- Westerse allochtonen. Het land van herkomst is gelegen in Europa (m.u.v. Nederland en Turkije), Noord-Amerika, Indonesië, Japan en Oceanië (o.m. Australië, Nieuw-Zeeland en andere eilanden in de Pacific).
- Niet-westerse allochtonen w.o.
 - Marokko
 - Turkije
 - Suriname
 - Antillen /Aruba
 - Overig

Er zijn personen waarvan de herkomstgroepering onbekend is. Deze zijn in het onderzoek ingedeeld bij overig niet-westerse eerste generatie allochtonen.

Normbedrag – het normbedrag geeft aan wat de maximale uitkering is waar een persoon aanspraak op kan maken. De hoogte van het normbedrag is afhankelijk van de leefvorm en wordt elk jaar aangepast. Staat 12 geeft de normbedragen weer voor de periode 1997-2001.

Staat 12**Netto bijstandsnormbedragen per maand voor personen van 65 jaar en ouder**

	1997 ¹⁾	1998	1999	2000	2001
	<i>euro</i>				
Alleenstaanden	426,20	646,05	668,39	685,47	749,11
Gehuwd en ongehuwd samenwonenden					
Beiden 65 jaar of ouder	852,41	921,58	944,20	971,50	1052,79
Eén partner jonger dan 65 jaar	852,41	911,86	920,97	947,51	1071,71

¹⁾ Voor personen die al voor 1 januari 1996 een Abw-uitkering ontvingen, wijken de bedragen in 1997 iets af.
Bron: ZZW (1997-2001).

Uitkeringshoogte – de hoogte van de uitkering wordt bepaald aan de hand van het uitgekeerde bedrag in december. Als dit hoger is dan het normbedrag, wordt dit afgekapt op het normbedrag.

Literatuur

ZZW (1997-2001). *De Kleine Gids voor de Nederlandse sociale zekerheid. Jaargangen 1997, 1998, 1999-2, 2000-2, 2001-2*. Kluwer: Deventer.

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (2003), *Algemene bijstandswet: algemene informatie*, <http://www.szw.nl/>.

Bijlage 1: Tabellenset

Tabel 1

Aantal personen met Abw per gemeente

	1997	1998	1999	2000	2001
Totaal					
Gemiddelde	920	840	780	720	700
Minimum	10	10	10	10	10
Maximum	x	x	x	x	x
1e kwartiel	100	90	80	80	70
Mediaan	210	200	180	170	160
3e kwartiel	490	450	400	380	370
65 Jaar en ouder					
Gemiddelde	30	30	40	40	40
Minimum	–	–	–	–	–
Maximum	x	x	x	x	x
1e kwartiel	0	0	0	0	0
Mediaan	0	10	10	10	10
3e kwartiel	10	20	20	20	20
65 Jaar en ouder, allochtoon					
Gemiddelde	20	30	30	30	30
Minimum	–	–	–	–	–
Maximum	x	x	x	x	x
1e kwartiel	0	0	0	0	0
Mediaan	0	0	0	0	0
3e kwartiel	10	10	10	10	20

Tabel 2

Aandeel 65-plussers met Abw per gemeente

	1997	1998	1999	2000	2001
<i>in % van aantal Abw'ers</i>					
65 Jaar en ouder					
Gemiddelde	2,4	2,9	3,5	4,0	4,5
Minimum	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Maximum	13,3	13,6	18,9	20,5	25,3
1e kwartiel	1,1	1,5	1,8	2,0	2,4
Mediaan	2,2	2,8	3,3	3,7	4,2
3e kwartiel	3,2	4,0	4,7	5,5	6,0
<i>in % van aantal Abw'ers van 65 jaar en ouder</i>					
65 Jaar en ouder, allochtoon					
Gemiddelde	61,4	61,4	60,4	63,1	66,6
Minimum	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Maximum	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1e kwartiel	40,0	42,9	33,3	50,0	50,0
Mediaan	71,4	72,7	72,2	75,0	75,5
3e kwartiel	89,0	88,9	87,9	89,4	90,2

Tabel 3

Gemiddelde Abw-uitkering per maand van personen van 65 jaar en ouder per gemeente

	1997	1998	1999	2000	2001
<i>euro</i>					
Totaal					
Gemiddelde	265	315	310	335	380
Minimum	–	–	–	–	–
Maximum	850	905	945	970	1 070
1e kwartiel	150	200	195	230	280
Mediaan	265	320	320	340	375
3e kwartiel	370	420	415	435	475
Autochtonen					
Gemiddelde	125	155	140	165	190
Minimum	–	–	–	–	–
Maximum	850	900	945	970	1 070
1e kwartiel	–	–	–	–	–
Mediaan	90	120	105	140	165
3e kwartiel	190	245	220	250	290
Allochtonen					
Gemiddelde	285	330	340	360	410
Minimum	–	–	–	–	–
Maximum	850	905	945	970	1 070
1e kwartiel	115	165	175	235	290
Mediaan	295	350	355	380	415
3e kwartiel	415	475	485	505	545

Tabel 4

Totaal uitgekeerd bedrag per gemeente aan Abw'ers van 65 jaar en ouder

	1997	1998	1999	2000	2001
<i>1 000 euro</i>					
Gemiddelde	7,8	9,9	11,2	12,7	15,1
Minimum	–	–	–	–	–
Maximum	x	x	x	x	x
1e kwartiel	0,4	0,5	0,6	0,7	0,8
Mediaan	1,2	1,5	1,7	1,9	2,5
3e kwartiel	4,0	5,3	5,5	6,0	7,3
<i>% verandering t.o.v. voorgaand jaar</i>					
Gemiddelde		166,7	14,3	31,9	51,0
Minimum		-100,0	-100,0	-100,0	-100,0
Maximum		58825,0	1697,8	2021,9	3543,7
1e kwartiel		0,0	-5,2	0,0	0,0
Mediaan		22,1	3,1	5,6	12,4
3e kwartiel		40,6	18,0	24,1	31,9

Tabel 5**Abw'ers van 65 jaar en ouder per jaar naar gemeentegrootte, herkomstgroepering en generatie**

	Totaal	Allochtoon	Westers allochtoon		Niet-Westers allochtoon	
			1e generatie	2e generatie	1e generatie	2e generatie
1997						
Minder dan 20 000 inwoners	620	400	150	20	230	0
20 000 - 100 000 inwoners	4 280	3 250	970	100	2 180	0
100 000 - 250 000 inwoners	2 670	2 070	470	60	1 540	0
250 000 inwoners of meer	6 150	5 530	620	40	4 840	20
1998						
Minder dan 20 000 inwoners	730	460	170	20	270	–
20 000 - 100 000 inwoners	4 780	3 610	1 030	110	2 470	0
100 000 - 250 000 inwoners	3 040	2 340	510	60	1 770	0
250 000 inwoners of meer	6 440	5 840	670	50	5 120	10
1999						
Minder dan 20 000 inwoners	770	490	170	20	300	–
20 000 - 100 000 inwoners	5 370	4 000	1 070	130	2 800	0
100 000 - 250 000 inwoners	3 930	2 690	580	80	2 030	0
250 000 inwoners of meer	7 150	6 580	720	50	5 800	10
2000						
Minder dan 20 000 inwoners	850	560	170	30	360	–
20 000 - 100 000 inwoners	5 610	4 440	1 130	130	3 180	0
100 000 - 250 000 inwoners	4 220	3 010	610	80	2 310	0
250 000 inwoners of meer	7 840	7 250	760	60	6 430	10
2001						
Minder dan 20 000 inwoners	920	640	190	30	430	–
20 000 - 100 000 inwoners	6 090	4 900	1 200	130	3 560	10
100 000 - 250 000 inwoners	4 440	3 340	630	90	2 620	0
250 000 inwoners of meer	8 490	7 880	810	60	7 010	10

Tabel 6**Gemiddelde Abw-uitkering per maand van personen van 65 jaar en ouder naar gemeentegrootte, herkomstgroepering en generatie**

	Totaal	Allochtoon	Westers allochtoon		Niet-Westers allochtoon	
			1e generatie	2e generatie	1e generatie	2e generatie
	<i>euro</i>					
1997						
Minder dan 20 000 inwoners	310	375	410	210	365	150
20 000 - 100 000 inwoners	305	350	390	130	345	190
100 000 - 250 000 inwoners	295	330	315	150	340	75
250 000 inwoners of meer	250	260	315	165	255	155
1998						
Minder dan 20 000 inwoners	335	415	440	165	415	–
20 000 - 100 000 inwoners	350	405	440	185	395	425
100 000 - 250 000 inwoners	340	385	370	195	395	115
250 000 inwoners of meer	290	305	360	175	295	250
1999						
Minder dan 20 000 inwoners	335	415	450	145	425	–
20 000 - 100 000 inwoners	340	400	445	155	395	415
100 000 - 250 000 inwoners	295	375	365	140	385	155
250 000 inwoners of meer	310	320	370	215	315	250
2000						
Minder dan 20 000 inwoners	350	425	450	205	425	–
20 000 - 100 000 inwoners	370	415	455	195	410	495
100 000 - 250 000 inwoners	310	385	370	135	395	165
250 000 inwoners of meer	325	335	370	250	330	225
2001						
Minder dan 20 000 inwoners	405	470	480	235	480	–
20 000 - 100 000 inwoners	400	440	470	200	435	480
100 000 - 250 000 inwoners	350	415	395	135	425	245
250 000 inwoners of meer	360	370	405	260	365	245

Tabel 7**Totaal uitgekeerd bedrag aan Abw'ers van 65 jaar en ouder naar gemeentegrootte, herkomstgroepering en generatie**

	Totaal	Allochtoon	Westers allochtoon		Niet-Westers allochtoon	
			1e generatie	2e generatie	1e generatie	2e generatie
<i>1 000 euro</i>						
1997						
Minder dan 20 000 inwoners	191	151	62	3	85	0
20 000 - 100 000 inwoners	1 316	1 144	379	13	751	1
100 000 - 250 000 inwoners	789	685	149	9	527	0
250 000 inwoners of meer	1 535	1 450	194	7	1 245	3
1998						
Minder dan 20 000 inwoners	246	192	75	3	113	–
20 000 - 100 000 inwoners	1 679	1 454	453	20	980	1
100 000 - 250 000 inwoners	1 031	898	187	12	699	0
250 000 inwoners of meer	1 867	1 772	242	8	1 520	1
1999						
Minder dan 20 000 inwoners	256	204	75	3	125	–
20 000 - 100 000 inwoners	1 834	1 607	474	20	1 112	1
100 000 - 250 000 inwoners	1 150	1 008	209	11	787	0
250 000 inwoners of meer	2 231	2 116	266	12	1 837	1
2000						
Minder dan 20 000 inwoners	297	238	78	6	153	–
20 000 - 100 000 inwoners	2 087	1 836	512	24	1 297	2
100 000 - 250 000 inwoners	1 306	1 153	226	11	915	0
250 000 inwoners of meer	2 542	2 427	282	14	2 130	1
2001						
Minder dan 20 000 inwoners	375	302	90	7	204	–
20 000 - 100 000 inwoners	2 424	2 146	560	27	1 556	3
100 000 - 250 000 inwoners	1 544	1 383	251	12	1 119	1
250 000 inwoners of meer	3 051	2 913	328	14	2 569	2

Bijlage 2: Samenvatting koppelingsresultaten

GBA-koppelbestand 2002

Het GBA-koppelbestand 2002 is een longitudinaal bestand van personen die in de periode van 1 januari 1995 tot 1 januari 2002 ingeschreven stonden in de GBA. Het longitudinale karakter van het bestand houdt in dat er van één persoon meerdere records kunnen voorkomen, namelijk als zich wijzigingen in de persoonsgegevens (bijv. burgerlijke staat, nationaliteit, emigratie) en/of in het inschrijvingsadres (verhuizingen, postcodewijzigingen) hebben voorgedaan.

Een persoon wordt in het bestand geïdentificeerd door een betekenisloos RIN-nummer en iedere mutatie wordt vastgelegd door aan deze RIN een volgnummer toe te kennen. Ieder record is bovendien voorzien van een geldigheidsperiode en een mutatiecode die aangeeft waarom de geldigheid van het desbetreffende record is beëindigd of gestart.

Voor iedere koppeling wordt een aparte bewerking uitgevoerd waarin aan de records van het GBA-koppelbestand een aparte variabele wordt toegevoegd die de 'afstand' van het GBA-record weergeeft tot de verslagperiode van de statistische gegevens. Het GBA-koppelbestand wordt voor het koppelen gesorteerd op de koppelvariabelen én 'afstand', zodat het record dat het meest overeenkomt met de verslagperiode van de statistische gegevens bovenaan staat en bij voorkeur gekoppeld wordt.

Na de koppeling wordt er aan elk record in het te koppelen bestand een aantal variabelen toegevoegd, die aangeven of de koppeling al dan niet succesvol is verlopen voor het betreffende record en hoeveel verschillen er waren tussen de controlevariabelen van het betreffende record en het GBA-record. Bovendien wordt er een aantal codes toegevoegd, die het mogelijk maken om vanuit het gekoppelde record het oorspronkelijke record uit de GBA te vinden.

De identificatoren in het GBA-bestand bestaan uit:

- Sofi-nummer
- Postcode
- Huisnummer
- Huisletter
- Geboortejahr
- Geboortemaand
- Geboortedag
- Geslacht

Het jaarbestand bevat de persoonsidentificatoren:

- Sofi-nummer
- Geboortejahr
- Geboortemaand
- Geboortedag
- Geslacht

Methoden

Er wordt in eerste instantie gekoppeld op sofi-nummer als sleutel, waarbij de persoonsidentificatoren geboortedatum en geslacht als controlevariabelen worden gebruikt. De geboortedatum wordt opgedeeld in geboortjaar, geboortemaand en geboortedag. Dit wil dus zeggen dat als bijvoorbeeld zowel het geboortjaar als de geboortemaand in het uitkeringsrecord afwijkt van die in het GBA-record, dit leidt tot twee verschillen in de controlevariabelen.

De volgende twee situaties worden opgevat als een verschil op één variabele:

- Geboortemaand en geboortedag zijn onbekend in het uitkeringsrecord of het GBA-record. Dit is herkenbaar aan de codes 0000, 0101, 0701, 9898, 9999, missing.
- Als door het verwisselen van geboortedag en geboortemaand de geboortedata in beide bestanden identiek zijn.

Na het koppelen van de GBA aan het jaarbestand is van de geboortedatum alleen het geboortjaar en -maand opgenomen in het jaarbestand. Om beveiligingstechnische redenen wordt de geboortedag niet geleverd.

De koppeling van de GBA aan de verschillende jaarbestanden kan op details per jaar verschillen. Dit is ook de reden dat de tabellen met koppelingsresultaten verderop in deze bijlage per jaar verschillen. De algemene methode bestaat uit vier stappen:

1. Koppeling op sofi-nummer, geboortedatum en geslacht van de aanvrager
2. Koppeling op sofi-nummer, geboortedatum en geslacht van de partner
3. Koppeling op adres van aanvrager en geboortedatum, geslacht van de partner
4. Koppeling op sofi-nummer, zonder controle op geboortedatum en geslacht van de partner

Stap 1 (op sofi-nummer, geboortedatum en geslacht van de aanvrager)

Indien er een koppeling op sofi-nummer gemaakt is, wordt gecontroleerd of de geboortedatum en het geslacht in het bestand overeenstemmen met die in de GBA. Als er één of meer van de variabelen geboortjaar, geboortedag, geboortemaand en geslacht verschilt van de gegevens in de GBA, wordt er toch gekoppeld op sofi-nummer.

Het jaarbestand bevat geen adresgegevens. Om de partner van de aanvrager eventueel te kunnen zoeken op adresgegevens (stap 3), zijn in deze stap de postcode en het huisnummer van de aanvrager aan het record toegevoegd.

Stap 2 (op sofi-nummer, geboortedatum en geslacht van de partner)

Eerst zijn alle records met een identieke waarde van het sofi-nummer uit het jaarbestand (partner) en de GBA verzameld. Vervolgens is voor ieder uitkeringsrecord de beste match op de controlevariabelen (geboortjaar, geboortemaand, geboortedag en geslacht) met een record uit de GBA gezocht.

Een koppeling tussen een uitkeringsrecord en een GBA-record is daadwerkelijk gelegd als geboortedatum en geslacht voor beide records identiek zijn of hoogstens één van de variabelen geboortjaar, geboortemaand, geboortedag of geslacht verschilt.

Stap 3 (op adres van aanvrager en geboortedatum, geslacht van de partner)

Na de koppeling op sofi-nummer van de partner worden de overgebleven records met partnergegevens op één unieke koppelsleutel gekoppeld. Deze koppelsleutel bestaat uit adresgegevens van de aanvrager (postcode + huisnummer + huisletter) en persoonsgegevens van de partner (geboortjaar + geboortemaand + geboortedag + geslacht).

Hierbij wordt dus aangenomen dat de partner op hetzelfde adres woont als de aanvrager. Een koppeling tussen een uitkeringsrecord en een GBA-record is nu daadwerkelijk gelegd als postcode, huisnummer, huisletter, geboortjaar, geboortemaand, geboortedag en geslacht voor beide records identiek zijn.

De adresgegevens worden na deze stap weer verwijderd uit het jaarbestand.

Stap 4 (op sofi-nummer van de partner)

In de laatste koppeling zijn de resterende records alleen op sofi-nummer van de partner, dus zonder controle op geboortedatum en geslacht gekoppeld.

Koppelingsresultaten

Onderstaande staten geven een overzicht van de koppelingsresultaten per jaar.

Staat 1

Koppeling Abw-GBA 1997

	Aantal	%
Totaal aantal records	679814	100,0
w.v. sofinummer partner succesvol gekoppeld	111363	16,4
Totaal gekoppeld	670628	98,6
Op sofinummer aanvrager		
w.v. alle controlevariabelen identiek	667771	98,2
Niet gekoppeld	9186	1,4
1. Sofinummer fout	603	0,1
2. Sofinummer niet in GBA	5330	0,8
3. Sofinummer correct, maar twee of meer controlevariabelen verschillend	3253	0,5

Staat 2

Koppeling Abw-GBA 1998

	Aanvrager		Partner	
	aantal	%	aantal	%
Totaal aantal records	605686	100,0	105402	100,0
Totaal gekoppeld	599153	98,9	97451	92,5
1. Op sofinummer gekoppeld				
w.v. alle controlevariabelen identiek	596886	98,5	96117	91,2
1 controlevariabele verschil	2267	0,4	1334	1,3
Niet gekoppeld	6533	1,1	7951	7,5
1. Sofinummer fout	158	0,0	77	0,1
2. Correct sofinummer, maar controlevariabelen niet in GBA	6146	1,0	7101	6,7
3. Zonder sofinummer	229	0,0	773	0,7

Staat 3
Koppeling Abw-GBA 1999

	Aanvrager		Partner	
	aantal	%	aantal	%
Totaal aantal records	540311	100,0	92778	100,0
Totaal gekoppeld	537440	99,5	92518	99,7
1. Op sofinummer gekoppeld				
w.v. alle controlevariabelen identiek	533869	98,8	89484	96,4
1 controlevariabele verschil	1904	0,4	1141	1,2
2-4 controlevariabelen verschil	1033	0,2	306	0,3
2. Op adres van partner/aanvrager gekoppeld				
w.v. alle controlevariabelen identiek	492	0,1	1317	1,4
1 controlevariabele verschil	142	0,0	270	0,3
Niet gekoppeld	2871	0,5	260	0,3
1. Sofinummer fout of ontbreekt	342	0,1	102	0,1
2. Correct sofinummer	2529	0,5	158	0,2

Staat 4
Koppeling Abw-GBA 2000

	Aanvrager		Partner	
	aantal	%	aantal	%
Totaal aantal records	502132	100,0	87714	100,0
Totaal gekoppeld	498473	99,3	87430	99,7
1. Op sofinummer gekoppeld				
w.v. alle controlevariabelen identiek	479223	95,4	76564	87,3
1 controlevariabele verschil	2017	0,4	1104	1,3
2-4 controlevariabelen verschil	17233	3,4		0,0
2. Op adres van aanvrager gekoppeld			826	0,9
3. Op sofinummer zonder controlevariabelen gekoppeld			8936	10,2
Niet gekoppeld	3659	0,7	284	0,3
1. Sofinummer fout of ontbreekt	1074	0,2	16	0,0
2. Correct sofinummer	2585	0,5	268	0,3

Staat 5
Koppeling Abw-GBA 2001

	Aanvrager		Partner	
	aantal	%	aantal	%
Totaal aantal records	458349	100	79627	100
Totaal gekoppeld	456216	99,5	79489	99,8
1. Op sofi-nummer gekoppeld				
w.v. alle controlevariabelen identiek	453410	98,9	77921	97,9
1 controlevariabele verschil	1781	0,4	877	1,1
2-4 controlevariabelen verschil	1025	0,2		
2. Op adres, geboortedatum en geslacht gekoppeld			432	0,5
3. Op sofinummer zonder controlevariabelen gekoppeld			259	0,3
Niet gekoppeld	2133	0,5	138	0,2
1. Foutief sofi-nummer of sofi-nummer ontbreekt	741	0,2	18	0,0
2. Sofi-nummer niet gevonden in GBA	1392	0,3	120	0,2

Eerder verschenen in deze reeks

3 – Robert Selten en Mathilda Coppinga, Wie komen in de WAO?

2 – Mathilda Coppinga, Deelname van allochtonen aan de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) over 1e halfjaar 2001.

1 – Robert Selten, Deelname van allochtonen aan de Wet Inschakeling Werkzoekenden (WIW) over 1e halfjaar 2001.